

Ks. Piotr Gajda

MIEJSCE CHRZTU W NOWEJ KONCEPCJI WNĘTRZA KOŚCIELNEGO

Według nowego *Ordo baptismi parvulorum*¹ Chrzest jest bramą do życia i królestwa Bożego, pierwszym sakramentem Nowego Prawa; przyniósł go Chrystus wszystkim ludziom, aby mieli życie wieczne, a potem powierzył go wraz z Ewangelią swojemu Kościołowi. Chrzest jest przede wszystkim sakramentem wiary. Dlatego pierwszorzędnym zadaniem Kościoła jest pobudzanie wszystkich wiernych do tej prawdziwej i czynnej wiary. Temu celowi służy zarówno przygotowanie rodziców, jak i cały obrzęd chrzcielny².

Chrzest jest sakramentem, przez który ludzie wchodzą do wspólnoty Kościoła i tworzą razem budowlę w Duchu Świętym. Stają się królewskim kapłaństwem i świętym narodem. Chrzest jest także sakramentalnym węzłem jedności, łączącym wszystkich, którzy nim są naznaczeni. Ten niezmienny skutek jasno wyraża w liturgii łacińskiej sam obrzęd chrzcielny³.

1. NOWY OBRZĘD CHRZCIELNY DOMAGA SIĘ NOWEJ KONCEPCJI WNĘTRZA KOŚCIELNEGO

Sakramentu chrztu udzielano jednak od wielu wieków najczęściej bez obecności wiernych, a nawet bez obecności rodziców dziecka, przy udziale samych chrzestnych, często w zakrystii lub gdziekolwiek. Chrzcielnica stała często w kącie bocznej nawy lub kaplicy, nie była nigdy używana do chrztu, lecz do przechowywania wody chrzcielnej poświęconej w Wielką Sobotę.

Zgodnie ze społecznym charakterem chrztu, według nowego *Ordo baptismi parvulorum*, przy udzielaniu tego sakramentu oprócz chrzestnych, rodziców dziecka i bliskich, powinni brać udział, „o ile to możliwe, także przyjaciele i członkowie rodziny, sąsiedzi i inni przedstawiciele miejscowego Kościoła”. Wszyscy powinni brać czynny udział, „by okazała się wspólna wiara i wyraziła się wspólna radość, z jaką nowo ochrzczonych przyjmuje się do Kościoła”⁴.

Na skutek mocniejszego podkreślenia charakteru społecznego, eklezjalnego, sakramentu chrztu, jego obrzęd nabrał cech bardziej niż dotąd uroczyстых. Konsekwencją zaś tego jest postulat nowej koncepcji wnętrza kościelnego.

¹ *Ordo baptismi parvulorum*. Ed. typica. Typis Polyglottis Vaticanis, 1969. *De initiatione christiana*, n. 3.

² Tamże.

³ Tamże, n. 4.

⁴ Tamże, n. 7; *Ordo baptismi pro pluribus parvulis*, n. 32.

Ogólnie można powiedzieć, że wnętrze nowego kościoła powinno być tak ukształtowane, aby nie tylko pozwalało na swobodne rozwinięcie akcji liturgicznej w odnowionej formie, lecz, aby z liturgią współdziałało i potęgowało jej wyraz.

Z jednej strony przestrzeń musi obejmować całe zgromadzenie wiernych tak, aby tworzyło jedność złączonego w Chrystusie ludu Bożego. Z drugiej strony różnorodność ceremonii domaga się podziału przestrzeni sakralnej w celu współdziałania z odnowioną liturgią i potęgowania jej wyrazu. Wydaje się, że obecnie nie można już mówić o jednym centrum wewnątrz kościoła, lecz o kilku ośrodkach nawzajem sobie podporządkowanych, chociaż ośrodkiem centralnym pozostaje zawsze ołtarz, jako miejsce sprawowania Najśw. Ofiary, która jest źródłem i szczytem liturgii.

Nadal musi pozostać aktualnym podział wnętrza kościelnego, jak pisze ks. J. Popiel⁵, na pewne strefy: strefę liturgii słowa i liturgii Ofiary — w odniesieniu do Mszy św., oraz strefę nabożeństwa słowa Bożego i udzielania samego sakramentu — w odniesieniu do Chrztu. Strefy te, jak powiemy niżej, mogą się pokrywać, czyli mogą być te same lub nieomal te same dla Mszy św. i dla Chrztu.

Tak więc wyłania się koncepcja budowli wielocentrowej o jednej dominancie, którą — jak wspomnieliśmy — jest ołtarz główny.

W opozycji do ołtarza stoi strefa liturgii słowa. Do jej wyposażenia należą miejsca do siedzenia dla celebransa i asysty, ambona oraz ławki dla wiernych.

Te dwie strefy stanowią ośrodek przestrzeni. Miejsce przechowywania Eucharystii i chrzcielnica powinny być dostosowane do głównego akcentu⁶.

Bezbledne rozwiązanie funkcjonalne budowli sakralnej w duchu odnowionej liturgii chrzcielnej staje się obecnie koniecznością. Wierni muszą obrzędy widzieć i słyszeć teksty towarzyszących im modlitw (stąd potrzeba radiofonizacji), muszą mieć możliwość poruszania się po kościele w czasie akcji liturgicznej. Sama chrzcielnica musi być wysunięta na miejsce bardziej niż dotąd wyeksponowane.

Według nowego *Ordo*, baptisterium czyli kaplica, w której wytryska źródło wody chrzcielnej lub w którym się ono znajduje, powinno być „zarezerwowane wyłącznie dla udzielania sakramentu Chrztu” i tak być wewnętrznie urządzone, aby było „w pełni godne tego, by tam z wody i Ducha Świętego odradzali się chrześcijanie”⁷.

Oprawa plastyczna tego miejsca powinna służyć uzmysłowieniu ważności sprawowanego sakramentu i potęgować przeżycia wiernych

⁵ Ks. J. Popiel, *Wnętrze kościoła w świetle odnowionej liturgii*, w: Wprowadzenie do liturgii, Poznań 1967, s. 536.

⁶ Tamże.

⁷ *De initiatione christiana*, n. 25.

biorących udział w obrzędzie chrzcielny. Rozmiary kaplicy chrzcielnej powinny być dostosowane do ilości gromadzących się w niej wiernych.

Do wyposażenia baptisterium, poza okresem wielkanocnym, należy paschał, od którego zapala się świece dla ochrzczonych⁸.

Ordo baptismi w n. 25 przypomina, że „chrzcielnica lub naczynie, w którym według potrzeby przechowuje się wodę do chrztu udzielanego w prezbiterium” powinno jaśnieć „czystością i pięknem”, aby skupiać uwagę zgromadzenia w dosłownym i bardziej wewnętrznym znaczeniu tego słowa.

Samo baptisterium powinno być przystosowane do udzielania chrztu w obydwu równoprawnych formach, zarówno przez zanurzenie, jak i przez polanie, chyba, że np. forma Chrztu przez zanurzenie nie zostanie akceptowana.

Nowa chrzcielnica powinna być niska lub tak przystosowana, aby nad nią można było trzymać główkę dziecka w czasie polewania wodą; powinna też być podzielona na dwie lub trzy części: w jednej z nich przechowuje się wodę w okresie paschalnym, nad drugą (mającą odpływ) — chrzci się dzieci; w trzeciej można by przechowywać olej krzyżma św. i inne przedmioty potrzebne do chrztu.

Nowe *Ordo* podaje zasady odnoszące się do lokalizacji baptisterium. W numerze 25 czytamy: „Baptisterium może być urządzone w jakiejś kaplicy wewnątrz lub poza kościołem albo w jakiejś części kościoła na widoku wiernych; zawsze jednak powinno być tak urządzone, aby w obrzędzie chrztu mogło brać udział wiele osób”. Nowe przepisy domagają się także odpowiedniego miejsca dla nabożeństwa słowa Bożego, albo w baptisterium, albo w kościele⁹.

Z przytoczonych wyżej przepisów wynika, że mamy obecnie do wyboru trzy rozwiązania dotyczące lokalizacji baptisterium — chrzcielnicy.

Pierwsze rozwiązanie — to baptisterium urządzone w kaplicy znajdującej się wewnątrz kościoła, w pobliżu (głównego lub bocznego) wejścia, a to w tym celu, aby zaznaczyć rolę chrztu, jako sakramentu „wprowadzającego człowieka do Kościoła”¹⁰.

Drugie rozwiązanie — to baptisterium urządzone w kaplicy wybudowanej poza kościołem, lecz tak blisko, aby przejście do niej z kościoła i z powrotem nie stwarzało większych trudności.

Trzecie rozwiązanie — to baptisterium urządzone w jakiejś części kościoła, na widoku wiernych; zwykle będzie to „w pobliżu ośrodków liturgii słowa i ofiary, nieraz jako odpowiednik ambony. Łączą

⁸ Tamże.

⁹ *De initiatione christiana*, n. 24.

¹⁰ Popiel, dz. c., s. 543; Th. Louis, *Le baptistere*, Ete, Les éditions du Cerf, 81 (1969) 37.

się wtedy w symboliczny sposób chrzest — słowo — Eucharystia”¹¹.

Każde z tych rozwiązań powinno się odznaczać nie tylko odpowiednim wyposażeniem, lecz także — jak wspomnieliśmy wyżej — wystarczająco dużą przestrzenią dla pomieszczenia celebransa i jego asysty, katechumenów, ich rodziców i chrzestnych oraz przedstawicieli Kościoła lokalnego¹².

Spróbujmy dokonać oceny tych poszczególnych rozwiązań:

Pierwsze rozwiązanie (baptisterium umieszczone w kaplicy wewnątrz kościoła) jest bardzo praktyczne, szczególnie gdy chodzi o stare kościoły, w których chrzcielnicę umieszczano często w nawie bocznej lub w osobnej kaplicy.

Niejednokrotnie w celu przystosowania tej nawy lub kaplicy do nowych wymagań, o ile ma ona odpowiednie rozmiary, wystarczy umieścić w niej ośrodek liturgii słowa (siedzenia i ambonkę) oraz usunąć z niej to, co zbędne i wstawić odpowiednią ilość ławek dla wiernych.

Drugie rozwiązanie (baptisterium jako budowla w pobliżu kościoła) może budzić poważne zastrzeżenia, ponieważ: a) jest niepraktyczne ze względu na potrzebę przechodzenia z kościoła do kaplicy (na początku obrzędu) i z powrotem (na końcu obrzędu)¹³, oraz ze względu na potrzebę opalania w okresie zimowym. Nie bez znaczenia jest też fakt, że wierni zgromadzeni w kościele na niedzielnej Mszy św. nie widzą chrzcielnicy, która im powinna przypominać włączenie do Mistycznego Ciała Chrystusa; b) budowa nowego, obszernego baptisterium wymaga poważnych inwestycji a potem konserwacji, na co tylko bogatsze parafie mogłyby sobie pozwolić¹⁴.

Rozwiązanie to ma jednak i dodatnie strony: nawiązuje do dawnej tradycji, pozwala na dogodniejsze urządzenie ceremonii chrzcielnych przez zanurzenie (praktykowane od VI do XVI w.) oraz pozwala na spełnienie przepisu, zawartego w 25 numerze nowego *Ordo* (*De initiatione christiana*), który poleca zarezerwować baptisterium „wyłącznie dla udzielania Chrztu” i urządzić je w sposób godny tego, „aby tam z wody i Ducha Świętego odradzali się chrześcijanie”.

Trzecie rozwiązanie (baptisterium urządzone w jakiejś części kościoła, widocznej dla wiernych, czyli w prezbiterium lub przed ławkami dla ludu) jest najłatwiejsze do urządzenia i najwięcej ze wszyst-

¹¹ Popiel, dz. c., s. 543.

¹² *De initiatione christiana*, nn. 7 i 25.

¹³ *Ordo baptismi pro pluribus parvulis*, nn. 52 i 67.

¹⁴ Baptisterium musi być obszerne: wynika to z n. 26 *De initiatione christiana* i n. 52 *Ordo baptismi pro pluribus parvulis*, w których czytamy, że w wypadku szczupłego miejsca w kaplicy chrzcielnej można udzielić chrztu w innym dogodnym miejscu w kościele, oraz z n. 7 *De initiatione christiana*, który wylicza osoby biorące udział w obrzędzie chrztu.

kich praktyczne z tego względu, że wierni, biorący udział w obrzędzie, mogą przebywać w ławkach od początku do końca ceremonii i czynnie brać w nich udział, gdyż wszystko odbywa się „na ich oczach”. To czynne uczestnictwo można osiągnąć szczególnie wówczas, gdy udziela się chrztu albo podczas niedzielnej Mszy św. albo zamiast popołudniowego nabożeństwa niedzielnego, na które przychodzi duża liczba wiernych. Dlatego też nowe *Ordo* zaleca, „by celem ukazania paschalnego charakteru Chrztu udzielać go w Wigilię Wielkanocną lub w niedzielę... podczas Mszy św., aby cała wspólnota mogła brać udział w obrzędzie i aby jeszcze jaśniej ukazać łączność chrztu i Komunii św.¹⁵

Jeżeli udziela się chrztu w Wigilię Paschalną, przed rozpoczęciem obchodu wigilii, w odpowiednim miejscu i czasie odbywa się tzw. przyjęcie dzieci; samo udzielanie chrztu następuje po poświęceniu wody¹⁶, które odbywa się przy głównym ołtarzu w obecności zgromadzenia wiernych.

Jeżeli udziela się chrztu podczas niedzielnej Mszy św., obrzęd przyjęcia dzieci odbywa się na początku Mszy św., sam chrzest następuje po homilii i modlitwie powszechnej¹⁷.

Układ ceremonii chrzcielnych w czasie Mszy św. w dzień powszedni jest w zasadzie taki sam, jak podczas niedzielnej Mszy św.¹⁸

Wyżej przytoczone przepisy, przemawiają — ze względów duszpasterskich i praktycznych — za przyjęciem trzeciego rozwiązania.

Oprócz baptisterium i miejsca na nabożeństwo słowa Bożego, nowe przepisy domagają się jeszcze dwóch pomieszczeń.

Jednym z nich jest poczekalnia dla dzieci, rodziców i chrzestnych, przybywających na obrzęd chrztu do kościoła¹⁹. Drugim jest poczekalnia dla samych dzieci na czas sprawowania liturgii słowa Bożego. Opiekę nad dziećmi mają wykonywać zaufane niewiasty²⁰, np. siostry zakonne lub świeckie pielęgniarki.

Wydaje się jednak, że nic nie stoi na przeszkodzie, aby obu celom służyło jedno i to samo pomieszczenie; wówczas jednak trzeba będzie zlokalizować je nie przy głównym, lecz przy bocznym wejściu, ze względu na bliskość miejsca, w którym zwykle się odprawiać nabożeństwo słowa Bożego. Za takim rozwiązaniem przemawiają względy praktyczne. Z jednej strony bowiem potrzebna jest koniecznie poczekalnia, szczególnie w zimie, podobnie jak, ze względu na możliwość brania udziału w nabożeństwie słowa Bożego przez rodziców i chrzestnych, potrzebna jest poczekalnia dla dzieci, z drugiej zaś

¹⁵ *De baptismo parvulorum. Praenotanda*, n. 9.

¹⁶ Tamże, n. 28.

¹⁷ Tamże, n. 29.

¹⁸ Tamże, n. 30.

¹⁹ Tamże, n. 35.

²⁰ Tamże, n. 16; C. Braga, *In ordinem baptismi parvulorum commentarius*, w: *Ephemerides Liturgicae*, 84 (1970) 50.

strony budowanie lub adaptacja dwóch pomieszczeń i opalenie ich w porzez imowej na czas obrzędów chrzcielnych, dosyć poważnie sytuację komplikuje. W starych kościołach rolę poczekalni i kustodii będzie najczęściej pełnił adaptowany do tych celów przedsionek albo zakrystia.

Poczekalnię należy wyposażyć w stoły i krzesła lub w ławy, aby można było wygodnie usiąść i położyć dzieci. Lokal ten, w okresie zimowym, należy w miarę możliwości ogrzać przed mającą się odbyć ceremonią chrztu św.

2. PRZEBIEG CEREMONII CHRZCIELNYCH W KOŚCIELE PRZYSTOSOWANYM DO NOWYCH PRZEPISÓW

Odnowiona liturgia sakramentu chrztu św. składa się z czterech części:

- a) z przyjęcia dzieci u drzwi kościoła,
- b) z nabożeństwa słowa Bożego,
- c) z samego obrzędu chrztu i
- d) z zakończenia.

Każdej z tych części obrzędu chrzcielnego odpowiada odrębne miejsce w kościele, zgodnie z zasadą postawioną w nowym *Ordo*²¹. „Te obrzędy chrzcielne, które mają być sprawowane poza baptisterium, niech się odbywają w różnych miejscach kościoła, w zależności od liczby uczestników i od różnych części liturgii chrzcielnej”.

Część pierwsza: obrzęd przyjęcia dzieci (nn. 32—43)

Celebransowi, któremu towarzyszy społeczność parafialna, rodzice i chrzestni przedstawiają dzieci do chrztu. Odbywa się to przy drzwiach kościoła lub w tej części świątyni, gdzie zgromadzili się rodzice i chrzestni z dziećmi. Celebrans może więc podejść do poczekalni i tam przyjąć dzieci²².

Obrzęd rozpoczyna się od krótkiego przemówienia, w którym celebrans wita obecnych, przywołując na pamięć radość z jaką rodzice przyjęli dzieci jako dar od Boga, który teraz chce im udzielić swego życia²³. Obrzęd, który rozpoczął się od kontaktu ludzkiego, przechodzi do określenia obowiązków rodziców i chrzestnych²⁴ i kończy się świętym gestem, czyli naznaczeniem dzieci krzyżem świętym, naj-

²¹ *De initiatione christiana*, n. 26.

²² „Ad ianuam ecclesiae, vel ad eam partem ecclesiae ubi parentes et patrini cum baptizandis sunt congregati”. *Ordo baptismi pro pluribus parvulis*, n. 35.

²³ Tamże, nn. 35 i 36.

²⁴ Tamże, nn. 39 i 40.

pierw przez samego celebransa, a następnie przez rodziców i chrzestnych²⁵. W ten sposób wyraża się prawda, że dzieci te należą już do społeczności chrześcijańskiej²⁶. Jest to przypomnienie starochrześcijańskiego pierwszego scrutiny.

Następnie celebrans zaprasza rodziców, chrzestnych i wszystkich obecnych do udziału w nabożeństwie, słowa Bożego, po czym razem z nimi udaje się w procesji od wejścia do miejsca przeznaczonego na sprawowanie nabożeństwa słowa Bożego: może to być albo nawa kościoła albo nawa baptisterium, o ile tylko może pomieścić obecnych²⁷.

Doradza się, aby na czas trwania nabożeństwa słowa Bożego jak wspomnieliśmy wyżej, przenieść dzieci, o ile to możliwe, do oddzielnego pomieszczenia, aby nie zakłócały spokoju obecnym.

Część druga: nabożeństwo słowa Bożego (nn. 44—52)

Na nabożeństwo słowa Bożego, które odbywa się w kaplicy chrzcielnej, usytuowanej w kościele lub poza kościołem, albo w pobliżu głównego ołtarza w kościele, składają się: czytania biblijne, homilia, modlitwa powszechna i wezwanie Świętych czyli litania²⁸. Podczas wezwań Świętych wnosi się dzieci ponownie do kościoła, o ile je na czas sprawowania nabożeństwa słowa Bożego wyniesiono²⁹, po czym kapłan odmawia nad dziećmi modlitwę egzorcyzmu i namaszcza je olejem katechumenów. Ten ostatni przepis u nas w Polsce został przez Episkopat zniesiony

Następnie, jeżeli baptisterium znajduje się poza kościołem lub poza zasięgiem wzroku wiernych, wszyscy udają się tam w procesji. Jest to już druga procesja w obrzędzie chrzcielnym. Jeżeli zaś chrzcielnica jest widoczna dla zgromadzonych, pozostają oni na swoich miejscach, a do chrzcielnicy podchodzi tylko celebrans rodzice i chrzestni z dziećmi³⁰.

Część trzecia: obrzęd Chrztu świętego (nn. 53—66)

Część centralna, odbywająca się przy chrzcielnicy lub w innym widocznym dla zebranych miejscu kościoła (w prezbiterium), obejmuje obrzędy bezpośrednio przygotowujące do obmycia chrzcielnego, samo udzielanie sakramentu i obrzędy dopełniające.

²⁵ Tamże, n. 42; B r a g a, dz. c., s. 49, n. 1.

²⁶ B r a g a, j. w.

²⁷ *Ordo baptismi pro plur. parv.*, n. 42.

²⁸ Tamże.

²⁹ B r a g a, dz. c., s. 50.

³⁰ *Ordo baptismi pro plur. parv.*, n. 52.

a) Poświęcenie wody odbywa się zwykle w samej chrzcielnicy, ilekroć jest ona umieszczona na widoku wiernych, w przeciwnym wypadku odbywa się w bardziej odpowiednim miejscu kościoła, np. w prezbiterium ³¹.

b) W tym samym miejscu odbywa się obrzęd wyrzeczenia się złego i wyznania wiary. Chrzestni i rodzice wyrzekają się szatana i wyznają wiarę od siebie, lecz ze względu na dzieci (infantium causa), nad którymi sprawują opiekę. Po nich zaś cała społeczność potwierdza wyznanie wiary tak, aby jasno się okazało, że wiara Kościoła powszechnego, w której chrzczone są dzieci, jest akuratnie reprezentowana przez wiarę Kościoła miejscowego, zgromadzonego tu w tej chwili.

c) Udział wiernych w samym obrzędzie Chrztu wyraża się w odpowiedniej aklamacji, która towarzyszy obmyciu poszczególnych dzieci, oraz we wspólnym śpiewie.

d) Do obrzędów dopełniających należy:

- namaszczenie krzyżem św. (*chrismatio*), które oznacza włączenie nowoochrzczonego w Chrystusa i do świętego ludu Bożego;
- nałożenie białej szaty i
- wręczenie zapalonej świecy.

Ostatnie dwie ceremonie ilustrują eschatologiczne znaczenie Chrztu, rodzice zaś i chrzestni ponownie otrzymują upomnienie dotyczące ich przyszłej odpowiedzialności.

Trzecia część obrzędu kończy się tzw. „Effeta”, które oznacza, że ochrzczony otrzymał łaskę Bożą do słuchania słowa Bożego, wyznawania wiary i wzywania samego Boga jako Ojca ³².

Część czwarta: zakończenie (nn. 67—71)

Cały obrzęd chrzcielny kończy się podwójnym elementem. Najpierw, jeżeli udzielano chrztu poza prezbiterium, odbywa się pochod do ołtarza, który jako dominanta (centrum całej świątyni) ukazuje w sposób idealny, do czego wszystko zmierza. I rzeczywiście, przemówienie, które celebrans tu wygłasza do obecnych, wyjaśnia, w jaki sposób chrzest zmierza do dopełnienia inicjacji chrześcijańskiej w sakramencie bierzmowania i Eucharystii. Ołtarz w tym świetle ukazuje się jako znak tej pełnej inicjacji, podobnie jak jest nim stół, do uczestnictwa w którym zaproszone są dzieci rodziny Bożej.

Ostatnia część obrzędu, odbywającego się przy głównym ołtarzu, składa się z modlitwy Pańskiej, którą wszyscy wspólnie odmawiają w duchu przybrania za dzieci Boże, którego to ducha wszyscy otrzymali w sakramencie chrztu, oraz z błogosławieństwa, w którym

³¹ Tamże, nn. 52 i 89.

³² Obrzęd zasadniczo zniesiony.

celebrans prosi o łaskę Bożą dla matki i dziecka oraz dla ojca i wszystkich obecnych.

Śpiew końcowy, wyrażający radość paschalną i podniosłość chwili, kończy ceremonie chrzcielne³³.

Zgodnie ze zwyczajem, praktykowanym u nas w Polsce, a przez nowe *Ordo* dopuszczonym, matki zanoszą swe dzieci przed ołtarz Matki Bożej, której powierzają pieczę nad życiem i wychowaniem małych neofitów.

Odnowione obrzędy chrztu św. domagają się nowego sposobu urządzenia wnętrza kościelnego, wybudowania nowych pomieszczeń (poczekalni) lub przystosowania starych. Aby jednak nowe budownictwo sakralne, ewentualnie adoptowanie starych kościołów, mogło odpowiadać nowym wymaganiom, zmierzającym do tego, by wiernym ułatwić czynny udział w liturgii chrzcielnej³⁴, zarówno duszpasterze, jak i architekci, muszą dobrze poznać ducha i literę nowego *Ordo baptismi parvulorum*.

Tarnów

KS. PIOTR GAJDA

ks. Marian Pisarzak

UDZIAŁ SŁUŻBY LITURGICZNEJ W SAKRAMENCIE CHRZTU ŚWIĘTEGO

Edycja watykańska z roku 1969 pt. *Obrzędy chrztu dzieci* wprawdzie omawia urzędy i funkcje przy sprawowaniu sakramentu chrztu św., jednakże wprost nie mówi o służbie liturgicznej. Dokument ten dotyka tej sprawy w paru miejscach, lecz ogólnie, a mianowicie w ten sposób: „Celebrans może być wspomagany przez innych kapłanów i diakonów, jak również przez świeckich w tych częściach, które do nich należą, co zostało zaznaczone w odpowiednich punktach opisanego rytu”. Kapłan, diakon lub katechista jako celebrans „cum ministris accedit ad ianum ecclesiae”. Wyrażenie „cum ministris” staje się punktem wyjścia w podjętym temacie, bo wskazuje na to, że udział służby liturgicznej w sprawowaniu chrztu św. jest programowo przewidziany. O samych zaś zadaniach służby liturgicznej w obrzędzie chrztu św. można dowiedzieć się jedynie drogą pośrednią, to znaczy śledząc po kolei rubryki obrzędu mówiące o różnych czynnościach właściwych określonym urządowi i posługom, omówiono szczegółowo w „Obrzędzie Mszy św.”. Odwołując się zatem do tegoż dokumentu należy zdawać sobie sprawę z tego, jakie jest obecnie pojęcie służby liturgicznej.

³³ Tamże, s. 52.

³⁴ KL, art. 124; Instr. *Inter oecumenici*, n. 90; IGMR, n. 253.